

ТРИЗНІВНИК - REVUE HEBDOMADAIRE - **TRIDENT**
UKRAINIENNE

Число 37 (541) Рік вид. XII. 1 листопада 1936 р. Ціна 1 фр. 50. Prix 1 fr. 50

Париж, неділя, 1 листопада 1936 року.

Голосно рознеслася скрізь по світі вістка про візиту італійського міністра закордонних справ графа Чіано до Берліну, де він мав побачення з чільними німецькими провідниками, включно до голови Німецької держави Адольфа Гітлера.

Але ще голосніше відбилося в світі повідомлення про італійсько-німецьке наближення, яке сталося в результаті тієї візити, і особливо — про встановлення, так би мовити, спільного італійсько-німецького фронту для боротьби із комунізмом.

Ще недавно, на націонал-соціалістичному з'їзді в Мюнхені Адольф Гітлер проголосив, що Німеччина бере на себе місію цієї боротьби із світовим комунізмом для рятунку європейської цивілізації. Тепер на подібні позиції стає Італія.

Можна лише сконстатувати довершений факт великого протверезіння частини Європи. Народилася могутня течія, — яку започаткувала Німеччина і до якої пристають уже інші великі держави, — що розуміє, відкиля світові грозить небезпека і яка одверто обертається якраз проти тих, що гноблять нашу батьківщину. Намітилася зложена з великих потуг сила, яка може піти в тому самому напрямку, в якому зкеровано визвольні змагання українського народу, що бореться за свою свободу з московсько-комуністичним наїзником.

Ілюстрацією до поважності сили нової протикомуністичної течії може служити й останнє проголошення Бельгії, яка устами свого короля, — що в сміливих словах зобразив нову позицію своєї країни, — заявила про нейтральність на випадок війни. Бельгія відмовляється надалі автоматично йти за тими великими державами, з якими вона разом вела минулу велику війну. До того кроку її змусила, без сумніву, реальна політика з оглядом на нові сили в Європі.

Ті нові сили народилися. Вони починають себе і проявляти. І з нашого українського боку вони заслуговують бути відміченими саме тому, що вони ставлять собі, між іншими, тако-ж ті самі цілі, які в нашій національній боротьбі ставимо собі і ми.

ЛИСТИ ДО ЗЕМЛЯКІВ

XXXIX

С у ч а с н и й   п с и х о з

Недавно відвідав мене на моєму хуторі мій старий приятель, з яким ми разом перейшли Дністро. Погостював у мене щось більше тижня і знову подався до Парижу. Згадували старину, мріяли про майбутнє, але найбільше він розповідав мені про неминучу, і то в самому скорому часі, війну.

Моєму приятелю більше пощастило на еміграції, ніж мені. Він має можливість жити у великому місті, бувати в товаристві наших земляків, займатися громадською та політичною роботою, стежити за політичним життям. Одним словом він завжди «у курсі справ». Тому-то до його міркувань що-до близької війни я мусів поставитися цілком поважно.

Зовсім не так, як до всяких газетних чуток, яким я, по правді сказати, не уділяю великої уваги. Проживши тут вже більше як 15 років, я добре зрозумів їхню вагу. Коли б їм вірити, то війна мала б бути майже кожного року. Тим часом якось воно обходить-ся і без неї. А разом із своєю що-денною працею я зовсім відбив-ся від «високої політики» і все більше схилився до думки, що вій-на в близькому часі — то вигадка розбещеної журналістики. То вона, на здогін сенсацій, пускає всякі «качки» та баламутить спокійних людей.

Але в оповіданнях мого приятеля чулося таке переконан-ня, стільки в них було начеб-то точних та фактичних доказів, що мій хліборобський скепсис захитався.

То-ж подумайте, чого в них тільки не було. І два ворогуючих блоки, і підступна політика Англії, і горячкове зброєння всіх великих держав («то-ж не для жартів це робиться»), і збільшення армій та мілітарна, патріотична підготовка населення. І як кінцевий висновок,—що ми, українці, не маємо, що в цій війні загубити, а можемо тільки виграти, та що вона приведе до розпаду СРСР і відновлення незалежної України.

Так він мене довбав цілих три дні, що я запросив пардону, перестав сперечатися і погодився з тим, що на цей раз справа виглядає поважно. Тим більше, що міркування його спиралися не тільки на газетних відомостях, але на якихось поважніших інформаціях з «автентичних джерел». Так що розпрощалися ми з ним у повній згоді, що треба й нам готувитися до «майбутніх великих подій».

* * *

Не знаю чому, але ті розмови на цей раз мене добре таки захвилювали і навіть вибили трохи з набутої рівноваги. Ця рівновага спочивала на певній вірі, що наші провідні кола, наш Уряд дбають про охорону українських інтересів і прав, так що ніякі події нас несподівано заскочити не можуть. Прийде слухний час, буде проголошено загальну національну «мобілізацію», кожний отримає наказ свого обов'язку, який мусить виконати сумлінно і з найбільшою відданістю.

Треба сказати, що з цього приводу мої власні почуття не захиталися від зазначених розмов. Внутрішня тривога і сумніви зароджувалися зовсім на іншому ґрунті. Припускати, що в потрібний момент українці не виявлять організованої національної дисциплінованости, не підуть єдиним національним фронтом занехавши всі свої дрібні та пусті розходження, які, крім того, у більшій частині витворені чужоземними впливами та ворожими інтригами, — означало б піддавати сумніву взагалі можливість нашої активности національної.

Так зле справа не стоїть. Платні агенти, а разом з тим різні «організації» скрізь маються. То не наша лише українська спеціальність. Але здоровий національний інстинкт завжди себе доведе і введе на правдиву путь.

Навіяні приятельськими розмовами занепокоєння торкаються зовсім інших моментів.

* * *

То-ж не зі мною одним така розмова велася. То-ж не випадково вона майже весь час нашої зустрічі, після такої довгої

перерви, точилася коло війни, як вижчої інстанції у вирішенні української справи. І коли я потім на самоті уявляв собі, що повсюди, де купчаться українці, провадяться такі-ж самі розмови, підхоплюються всякі чутки та газетні сенсації, то сучасний загальний психоз очікування війни в нашому українському суспільстві в моїй уяві набував характеру сподівання якогось Божого суду для всіх, хто кривдить український нарід...

В той час, як серед інших народів почувається просто таки смертельний страх перед військовою погрозою, робляться та горячково вишуковуються засоби, як би запобігти цій небезпеці, ми, по виразу Зошенка, «тримаємося індіферентно».

Ба, більше того! Придивляючись цій усій суетні, ми, з оправданою лиховтіхою, маємо право говорити:

— Ага! Знову дочекались. Прогавили час зліквідувати найнебезпечніше огнище збройних конфліктів. І не тільки не зліквідували його, а навіть допомогли йому модерно озброїтись. Ну, тепер маєте клопіт! Мабуть і проєкт Рузвельта посадити до одного столу Сталіна, Гітлера, Мусоліні разом з англійським королем та Лебреном не допоможе...

* * *

Само по собі зрозуміло, що всі ці українські настрої, що долітають до мого, віддаленого від столичної суетні, кутка, не можуть не бути рідними мені. Але в моїх почуваннях з цього приводу є де що й одмінного.

Самітність та хліборобська праця завжди здібні витворювати де-яку незалежність думки. Та й здалека инколи буває де-що видніше.

Ото-ж мені приходить на думку, чи не занадто покладаються наші земляки на свого роду «*deus ex machinae*» у своїй українській справі? Ось, ось надійдуть «події», і тоді все буде гаразд. Чи не забагато тут надій на якісь сторонні сили у справі, яка в першу чергу залежить від «власних сил».

А по-за тим всім, чи робиться щось реальне та дійсне, щоб ці «власні сили» скріпити, з'єднати, загартувати. Бо тільки тоді події та їх наслідки схиляться на нашу користь.

Кі. Ніко

St. Jean de Maurienne

20. IX. 36.

З'ІЗД СОЮЗУ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В ЮГОСЛАВІЇ

Після досить бурхливого надзвичайного з'їзду Союзу Українських Організацій в Югославії, що відбувся в травні місяці минулого року, цьогорічний з'їзд 4 жовтня був натомість спокійним і діловим. На з'їзд прибули делегати від Громад: білгородської, петровградської, смедеревської та суботицької. Новосадська «Просвіта» не послала своїх делегатів і доручила заступати себе п. Мельничукові, голові Громади в Петровграді.

З'їзд одкрив голова Союзу п. Чорний і попрохав обрати голову та секретаря з'їзду. Обрано було на голову п. Мельничука, а на секретаря п. Андрієвського.

Далі п. Чорний дає загальний звіт про діяльність управи Союзу. Зазначив, що за минулий рік управа не могла зробити чогось надзвичайного, але й не сідила склавши руки. Робилося те, що можна було робити в тих умовах, в яких вона перебувала. Підкреслює значіння створення нової організації — Громади в Суботиці, і вітає делегатів цієї нової Громади.

Після звіту скарбника та надзірної ради Союзу, з'їзд обрав нову управу в такому складі: голова — п. В. Андрієвський, заступник голови п. М. Мельничук, секретарь — п. М. Заполенко, скарбник — п. Б. Козиренко, член управи — п. П. Чорний і заступники: п. Й. Прокопюк та п. С. Третевич. Надзирна рада: голова — п. І. Черевко, члени: п. Б. Мартос і п. В. Сердюк. Заступники — п. І. Грищинський і п. Б. Титиленко.

Новий голова Союзу п. Андрієвський в своїй промові подякував за довіря та підкреслив, що Управа зможе виявляти діяльність лише при тій умові, коли й окремі організації будуть проявляти активність у справах Союзу та будуть завжди піддержувати тісний контакт з управою Союзу. Ті серйозні часи, які тепер переживаємо, вимагають од українців найтіснішого об'єднання та постійної готовності до того рішучого мену, коли нас батьківщина покличе до нової збройної боротьби за її волю.

Між біжучими справами обговорювалося питання надсилання організаціям — членам Союзу — української преси та матеріалів для рефератів, а тако-ж було висловлено побажання, щоб голова та члени Управи Союзу частіше навідувалися до організацій у провінції.

На з'їзді було зачитано привітання, які надіслали: Союз Українських Організацій в Болгарії, Українська Громада в Болгарії, редакція журналу «Гуртуймося» та п. інж. Філонович.

А.

ЛИСТ ІЗ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ

Цього року і в Брні відбулася панахида в 10-ту річницю трагічної смерті бл. пам. Головного Отамана С. Петлюри.

Брно — головне місто землі Моравсько-Слезької в Чехословаччині. На 250 тисяч мешканців цього ріжнонаціонального міста є по-над 400 українців, 95 відсотків яких походять із Галичини. Третя-четверта частина всіх українців у Брні належать до п'яти місцевих українських організацій: Української Громади, Товариства Самопоміч — Єдність, Українського Академічного (студентського) Т-ва, «Шевченківки» (бувші «змінові-хівці»), та товариства ветеринарних студентів. Дві з цих організацій — Українська Громада та Українське Академічне Товариство — знаходяться під проводом місцевої Організації Українських Націоналістів, хоч члени тих організацій в більшості і не належать до ОУН.

Мале число в Брні б. воєнків Армії Української Народньої Республіки та настрій управ організацій давали підставу думати, що до відзначення в Брні 10-ої річниці смерті Покійного Головного Отамана не прийде.

Та сталося так, як ніхто й не сподівався. Справдилися вповні слова, які Христос сказав у відповідь на домагання заборонити дітям проголошувати Йому славу:

— Коли я їм забороню — камні возопіють.

Ініціатива до відзначення річниці смерті С. Петлюри вийшла з по-за управ організацій. Управи всіх організацій мовчали про наближення дня 25 травня і влаштовували доповіді, на яких кидалося такі думки, що українці в минулому не мали жадних провідників (крім Міхновського), і тільки ось недавно, мовляв, народився «провід». Але загальне невдоволення з такого стану річей і домагання членів Громади, особливо енергійне з боку одного інженера, до-речі — гетьманця, змусило управу Української Громади в останній хвилині розіслати повідомлення про панахиду за спокій душі С. Петлюри.

Панахиду підготував інженер Х. Ш. Присутніми на ній були по-над 60 українців усіх віків і станів. Крім безпартійних бувших вояків Української Армії, були тут люде різних політичних переконань. Із старших слід одмітити бувш. амбасадора З. О. УНР у Відні та надрадника Найвищого Суду в Чехословаччині.

Голові Української Громади п. інж. Ю. Коллардові бути присутнім на цій панахиді перешкодила, здається, хвороба. Була лише його дружина. Неприсутніми були тако-ж бувші зміновіхівці та ті, що не були про панахиду повідомлені або дістали повідомлення дуже пізно.

П.

З МІЖНАРОДНЬОГО ЖИТТЯ

— Н а о б р і ю .

Не сміємо і не хочемо втручатися до внутрішніх справ тої чи іншої європейської держави; з різних причин не завжди можемо виявляти себе в активний спосіб у міжнародній площині. Тому наше завдання на цьому місці обмежене. Маємо лише пильно слідкувати за тим, що робиться в світі, зважувати силу міжнародніх чинників, їх впливи та інтереси, щоб кожний українець здавав собі звіт у тому, що може статися з нашою справою в тих чи інших міжнародніх обставинах, щоб ясно розумів, чому й куди, — коли прийде слушний час, — на які важки може бути кинута та частка міжнародньої сили, що є в українських руках і на сьогодні, а в дванадцяту годину буде не аби-якою.

Нагадаємо собі в коротких словах загальну картину сучасної міжнародньої ситуації. Зачнемо з крайнього заходу, бо то й є, так мовити, властива Європа. чи, краще сказати, її найбільша й найактивніша сила, а до того ще й найліпше організована.

А н г л і я . Стоїть на окрай європейського суходолу, ціла її могутність на морях та океанах, бо там закладені й найбільші інтереси її. Цей відомий усім факт дає точний ключ до зрозуміння британської політики в Європі. Цю політику часто звуть хисткою та мінливою, на яку сполягатися годі. На перший погляд воно справді ніби так припадає, але на довшому секторі часу ця риса прибирає інший характер. Англійська політика в Європі була й зостається незмінною, міняється не вона, а об'єкти прикладення її сил. Приятелів назавжди і навіки Англія в Європі не має. Добрий для неї той, хто їй допомагає, ворог — той, хто шляхи її перетинає, решта — для неї байдужа річ, живуть вони, чи загинуть. Стара держава, Англія має вправлену й надзвичайно освіджену дипломатію. Дипломатія та дуже влучно використовує в міжнародній площині моральну силу високих принципів, але береже найбільше свої національні інтереси. Те, що можна зробити чужими руками, так і робить; своїх рук, однак, тако-ж не пожаліє, коли того вимагають обставини, але дуже

охоче йде на різного роду компроміси й уступки, бо завжди, пересправляючи, пам'ятає, що, крім британських інтересів, в світі є ще й інші національні інтереси, які так само мають певне право на існування. На сьогодні британське ставлення що-до Європи більше-менше таке. Не вся вона однаково цікава для англійської дипломатії. Найближча до її серця, це стимулів, та її частина, що лежить на заході, од Ляманшу до Рейна. Це — Франція, Бельгія та Голандія, бо з ними Англія поділяє колоніальну заінтересованість по світах, а, подруге, — вони грають ролю заборона від якої-будь континентальної небезпеки для неї. Як виявилось за великої війни, вона готова боронити територію цих держав, як свою власну. Але лише територію, а не всі інші інтереси їхні, як це ясно висловлено було англійською дипломатією на адресу найближчої сусідки — Франції. Середня Європа цікавить Англію менше. Тут вона наче-то не має своєї територіальної концепції, і готова визнати різноманітні, часом навіть висловлює жаль, що знищено стару австро-угорську комбінацію. Ще менше зовнішнього зацікавлення виявляє Англія що-до Сходу Європи, але це не означає, що він її не інтересує. Впрост кон'юнктура склалася така, що якоїсь небезпеки для Англії звідтам зараз не видно, а раніше, ніж та небезпека може повстати, вогнище її, отой ССРСР, може бути завалено чужими руками. Своїх поки-що нема що туди прикладати. З такої східної позиції Англії випливає логично її ставлення й до української проблеми. Україна, так мовити, ворог її ворога, тоб-то щось добре, але її поки-що немає, а як повстане, тоді й буде час встановляти з нею ті чи інші взаємини. Своїх рук, мовляв, до того прикладати нема чого, бо справа зрелізується й без Англії.

Ф р а н ц і я. Має дипломатичну традицію довшу, а може й славнішу за Англію. Але французька традиція не така цупка й тривала, бо переривали її в історії внутрішні і зовнішні катаклізми, зміни режимів та відносної світової й європейської могутності. Головна сила Франції завжди полягала на європейському континенті, і лише якихось півстоліття тому вона поширила ту силу і за океани, ставши зразу-ж другою після Англії світовою колоніальною імперією. Двічі в історії Франція була гегемоном континентальної Європи, а після великої війни ця роля припала їй по-третє. Не надовго, однак, бо вже на сьогодні підвалини тої гегемонії заломилися. Не тому, що Франція ослабла, як військова, культурна чи фінансова сила; а тому, що поруч неї встали інші могутності, — конкуренти й соперники. І на сьогодні Франція стоїть на перехресті: чи поборотися ще раз за свою ролю гегемона, — бо поки-що шанси в тій боротьбі вона все таки має, — чи одвернутися трохи від зарейнської Європи й піти шляхом, що ним давно вже йде Англія та дрібніші сусідки — Бельгія й Голандія, тоб-то зосередити свої інтереси на морях та за океанами. Процес той переходить не під вказаними лозунгами, зовнішні гасла його інші, але внутрішнє він безперечно ними означений. В світлі цього «перехрестя» дістає своє пояснення чинність французької дипломатії за останній час у Женеві, її взаємини англійські, італійські, германські, її союзи з державами в середині Європі та на сході її. Сучасна захмареність внутрішньої французької ситуації не дає можливості скільки-будь точно здогадуватися, коли той процес буде закінчений та яким шляхом піде Франція. В кожному разі процес той буде для неї повний труднощів, в тому числі й політично-психологічного характеру. Бо-ж це тяжка річ — з позиції гегемона переходити до становища спостерігача, лише до певної міри заінтересованого. Та й ображених, за кордонами Франції, буде дуже багато. Що-до ставлення французької дипломатії до України, то на сьогодні воно означено франко-совітським пактом. Самостійна Україна, так мовити, рівна зменшенню сили французького союзника. Коли б того пакту не було, це ставлення було б означено чисто принциповими моментами, тоб-то було б сприятливим, але не більше; реально нема чого нам ждати від Франції, бо вона в нас дуже мало заінтересована.

І т а л і я. Виростає як імперія, Римська й Етіопська. Нова її історія

Ще нова, бо зв'язана вся з іменем Мусоліні. Дипломатія її — назверх мінлива з дня на день, з-середини — диктована так званим здоровим свитим егіптом. Місія своєю в Європі Італія ще не знайшла й бореться за нього, творить міжнародні взаємини свої. З Францією в Середземному морі їх злагодила, але до союзу не дійшла, а в останній час навіть одвернулася од неї. Так само ненавчб-то злагодила з Германією свої взаємини що-до Середньої Європи, зайшовши тут, однак, ніби-то далі, до якоїсь писаної чи неписаної далекоюсяглої згоди. У подобі Англії має могутнього противника, бо перерізала британські шляхи в Середземному морі, але явище це мабуть тимчасове, бо італійський д у ч е — надто реальний політик, щоб до одкритої боротьби з британською могутністю вступити, і напевно, рано чи пізно, знайде відповідний для себе компроміс із нею. Останній зворот італійської дипломатії говорить за те, що Мусоліні стає на допомогу Германії в її боротьбі за ізоляцію совітів та за еліміновання їх з європейської політики, тоб-то фактично за їх знищення. Тим можна означити й італійське ставлення до української справи. Самостійна Україна Італії, як здається, бажана, бо цей факт вирішує багато в її справах на Балканах та з часті в східній половині Середземного моря. Якась реальна допомога? Годі про це говорити, бо про це не думають українці, ні італійська дипломатія.

Германія. На очах повертає до Європи, як велика могутня держава, що має свої інтереси й інтенції та змагається їх до життя перевести. З Італією зговорилася, забезпечивши тим себе з боку Середньої Європи; з Англією знайшла певний *modus vivendi*, склавши морську згоду, найважливішу для британської дипломатії, з Францією згоди шукає, але вичікує часу та відповідних обставин; з Польщею договорилася ще за часів небіжчика Пілсудського; незамиреною, бо замирюватися не хоче, зосталася лише поки-що до кінця з совітами, що їх хоче викинути з Європи до Азії, чи хто його знає куди. Точні плани германські що-до європейського сходу може в дипломатичних канцеляріях відомі, але до ширших мас не дійшли. З де-яких пресових інформацій можна, однак, думати, що німці хотіли б мати на сході Європи не одну велику державу, якою була колишня царська Росія чи тепер є ССРСР, а три, тоб-то: Польщу, Україну й Московію, силою більше-менше рівні і одна від одної незалежні. Лише тоді, на німецьку думку, схід Європи буде зрівноважений і перестане бути загрозою європейської цивілізації. Як гадає Германія перевести цей план, не знає ніхто. Може не знають його й самі німці, бо дуже часто їх впливові люди й пресові органи висловлюються в такий спосіб: це, мовляв, зробиться само собою, а ми лише поставимося до того сприятливо. Які германські інтенції що-до тих трьох держав? Німецька опінія говорить лише про інтенції економічні, більші на півночі, в Московії, й менші, — державно-договірні, — на Україні. Польща в обрахунок не входить. Спеціально до України додають, що повторення окупації 1918 року нема чого боятися, бо, мовляв, той рік і досі німцям у печінках сидить.

В загальних рисах зробили ми спробу об'єктивно характеризувати сучасне становище міжнародної Європи — більших її держав. Робити з того якісь висновки — не час і безпотрібно. Прийде час, і вони всім і одразу будуть ясні. А на сьогодні досить лише й далі спостерігати та класифікувати факти, явища й опінію, бо все це разом творить міжнародню атмосферу, в якій буде вирішуватися й наша справа.

Observer

Уважайте при кореспонденції на нову адресу «Тризуба» :
41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9.

ХРОНІКА

З життя укр. еміграції

У Франції

З життя Укр. Бібліотеки імені С. Петлюри в Парижі

— Поіменний список ч. 3 з осіб, що зложили датки на Бібліотеку.

На підписний лист ч. 785 п. сотника Романюка, уповноваженого в Крезю Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції, датки зложили: п. п. Романюк — 5 фр., Войтків — 5 фр., Овсієнко — 5 фр., Голубівський Микола — 3 фр., Шемет — 2 фр., Месик — 3 фр., Козловський П. — 5 фр., Мулявка К. — 5 фр., Кармалецький — 5 фр., Ананченко — 5 фр., Осташевський — 3 фр., Вілло — 3 фр., П. Таранівський — 2 фр., Яценко — 2 фр., Ткаченко — 2 фр., Вавзека — 2 фр., Вавзека Жан — 1 фр., і Романюк Галина — 2 фр.

На підписний лист ч. 776 п. Пендюри, зв'язкового в Регоні Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції, датки зложили: п. п. Пендюр Д. — 25 фр., Старовіт — 5 фр., Друцький Панас — 5 фр., Овдошенко А. — 5 фр., підпис нечиткий — 5 фр., М. Чинець — 2 фр., і Гайдук — 5 фр.

На підписний лист п. В. Філоновича з Праги (Чехословаччина), підчас панахиди та академії по бл. п. С. Петлюрі, датки зложили: А. Яковлів — 20 кор. ч., підпис нечиткий — 5 кор., І. Кабачків — 20 кор., Г. Ставнський — 11 кор., Д. Самохвал — 5 кор., В. Іванис — 5 кор., Д. Гурін — 20 кор., Б. Лисянський — 4 кор.,

Д. Наливайко — 5 кор., інж. Стрідецький — 5 кор., Ф. Слюсаренко — 10 кор., Підп. неч. — 10 кор., Д. Антончук — 15 кор., д-р Захарук — 30 кор., інж. Зибалин — 5 кор., підпис нечиткий — 5 кор., інж. Дзябен — 5 кор., д-р Доско — 5 кор., П. Прицько — 2 кор., Шубовський — 10 кор., К. Мещ... — 10 кор., Маслівський — 10 кор., Вероніка, Василько та Василь Філоновичі — 15 кор., М. Битинський — 5 кор., В. Юрченко — 2 кор., Каложний — 2 кор., підпис нечиткий — 2 кор., Гайманівський — 5 кор., А. Бондаренко — 1 кор., Балабас — 1 кор., Омельченкова — 1 кор., Л. В. і І. Садовські — 20 кор., д-р Вол. Солодь — 1 кор., інж. В. Дрикалович — 5 кор., А. Зубенко — 30 кор., Шморгун — 1 кор., О. Слюсаренко — 5 кор., П. Бош... — 5 кор., В. Каролук — 5 кор., Управа Жіночого Союзу — 50 кор., О. Мудрак — 2 кор., Стец — 4 кор., Г. Щиян — 1 кор., Н. С. — 1 кор., Власенко — 1 кор., Н. і Д. Козицькі — 5 кор., Товариство «Український Пляст» — 20 кор., Андрій Пльональ — 1 кор., інж. Белятка — 10 кор., Н. Н. — 3 кор., В. Прохода — 3 кор., Наїзна — 1 кор., підпис нечиткий — 2 кор., Копаниця — 5 кор., П. Макаренко — 5 кор., інж. Д. Сербин — 1 кор., Самчук — 1 кор., І. Мірний і З. Мірна — 20 кор., К. Минич — 2 кор., д-р з нечитким підписом — 5 кор., Дончук — 2 кор., Ю. Сливінський — 2 кор., Е. Калюжський — 4 кор., Б. Мартос — 1 кор., підпис нечиткий — 3 кор., І. Лозовюк — 2 кор., О. Бочковський — 5 кор., підпис нечиткий — 3 кор., Н. — 1 кор.,

підпис нечиткий — 1 кор., Л. Шушевич — 5 кор., Н. Зуєнко — 5 кор., М. Іличко — 1 кор., Ю. Піп — 3,20 кор., Я. Зінченко — 1 кор., М. Макаренко — 2 кор., Т. Лось — 2 кор., В. Битько — 2 кор., В. Іванис — 1 кор., Союз Українських Старшин — 15 кор., д-р П. Феденко — 2 кор., інж. Б. Мв. — 1 кор., Т. Хмара — 5 кор., В. Петрів — 1 кор., І. Груслець — 3,60 кор., підпис нечиткий — 5 кор., Росоха — 1,20 кор., д-р Прихода — 5 кор., Сук — 1 кор., Гань — 1 кор., В. Поитлевич — 3 кор., Е. Мань — 10 кор., Сорока — 2 кор., Коваленко — 3 кор., і д-р Сухоручко — 7 кор., інж. Насонів — 5 кор.

— З життя Української Громади в Діжоні. 3 жовтня с. р. Діжонську Громаду відвідав голова Генеральної Ради Союзу Укр. Емігр. Організацій у Франції п. Шумицький. Того дня відбулися загальні збори Громади, і голова Генеральної Ради виступив на них із доповіддю.

Одкриваючи збори, голова Громади передав слово секретареві Громади п. Ховхуну, що, вітаючи голову Генеральної Ради, зазначив простий шлях, яким іде Союз Українських Емігрантських Організацій у Франції на чолі з Генеральною Радою,—яку очолює п. Шумицький,—до вільної, незалежної, самостійної і соборної Української Держави. Згадав п. Ховхун при тому і про випадки, коли нерозважні елементи сходять на манівці, гублячи правдивий шлях.

— Ви, панове, знаєте, що значить іти манівцями — говорив п. Ховхун. — Це значить ніколи вдома не бути. Красенько дякуємо всім тим «діячам», що збивають нас із дороги. На єдину правдиву путь нам показують і кличуть до помсти могили Симона Петлюри, Крутів і Базару та мільйони могил померлих з голоду українців та од так званої «веселої життя» під московським пануванням. Для осягнення нашої мети треба нам бути об'єднаними,

свідомими свого завдання, вірити своїм провідникам та допомагати їм в їх праці. Лише тоді ми будемо спокійно дивитися в наше майбутнє.

Після промови п. Ховхуна слово забрав голова Генеральної Ради, який дав дуже цікаві інформації про стан української справи в сучасних міжнародніх обставинах та закликав громадянство до єдності, бо в цій одній запорука нашого визволення.

Після доповіді голови Генеральної Ради відбулася дуже жвава бесіда та відповіді на запитання членів Громади.

В Чехословаччині

— Загальні збори Т-ва «Музей Визвольної Боротьби України» в Празі. 30 квітня с. р. відбулися загальні збори Т-ва під головуванням голови Т-ва акад. проф. д-ра С. Смаль-Стоцького, при участі 42 членів.

Відкриваючи збори, голова Т-ва згадав теплим словом померлого 21 жовтня 1935 р. члена Управи проф. д-ра Агенора Артимовича. Збори вшанували пам'ять покійного вставанням.

Після затвердження зборами протоколу минулорічних загальних зборів, секретарь Т-ва проф. С. Сірополко подав звіт Управи, де насамперед вказав, що не лише Т-во, але й ціле українське громадянство радісно зустріло вістку про щасливе розв'язання тяжкої хвороби проф. С. Смаль-Стоцького, висловлюючи шановному голові Т-ва найгарячіше побажання — ще довгі роки працювати для добра українського народу. Збори покрили ці слова звіту гучними оплесками.

Із звіту Управи дізнаємося, що на 30. IV. 1936 р. в Т-ві налічувалося 116 членів. Протягом звітного року Управа відбула 11 засідань та одне засідання Президія Управи.

Головніші справи, якими займалася Управа протягом звітного року, були такі: 1) організація урочистої академії з нагоди

10-ліття Т-ва, а тако-ж виставка вибраних експонатів Музею ВБУ (докладні відомості про академію та виставку подано в ч. 9 «Вістей»); 2) видання 4-ох чисел «Вістей» (8, 9, 10, і 11), «Слова до земляків» голови Т-ва проф. С. Смаль-Стоцького, брошури на 8 стор. «Українська преса про Музей і Укр. Дім у Празі» та серії листівок, в числі їх листівка з портретом Т. Шевченка, що його спеціально для нашого Музею нарисовав відомий маляр В. Масютин; 3) відрядження директора Музею проф. Д. Антоновича до Варшави та Львова з метою поінформувати тамошнє українське громадянство про діяльність Т-ва й Музею, а тако-ж перевести збірку пожертв на Укр. Дім у Празі. В наслідок тої подорожі Український Науковий Інститут у Варшаві перевів збірку пожертв на Український Дім у Празі (декларовано по-над 10.000 кч.), а у Львові створено Комітет, що поставив своїм завданням служити інтересам Т-ва «Музей ВБУ» в Празі. На чолі того комітету став проф. В. Сімович, його заступником є д-р Л. Макаруска, а секретарем д-р М. Коновалець; 4) проголошення спеціальної відозви з нагоди 75-х роковин смерті Т. Шевченка з закликом до українського громадянства допомогти як найскорше збудувати Український Дім у Празі, де знайде постійне приміщення окремий відділ Т. Шевченка, що його засновується при Музеї; 5) вироблення основ Комісії для охорони українських могил на чужині.

Скарбник Т-ва Є. Вировий подав грошеве справоздання Управи за 1935 рік, з якого видно, що протягом 1935 р. вступило пожертв на Укр. Дім у Празі в сумі 71,251.74 кч., пожертв і допомог на Музей в сумі 9.582. — Витрат за 1935 р. всього 28.582.76 кч. На 1. I 1936 в касі Т-ва залишалося 161,915.19 Кч.

Голова Комісії Українського Дому в Празі проф. А. Яковлів у звіті Комісії подав відомості про те, як саме розподіля-

ються поступлення на Укр. Дім у Празі від початку збірки (в жовтні 1932 р.) до 1. III. 1936 року по окремих країнах. На першому місці стоїть Чехословаччина (50,233.— кч.), на другому Польща з Галичиною та Волинною (45,692.— кч.), на третьому Сполучені Держави Америки (41,156.— кч.), на четвертому Англія (пожертва Я. Макогона 29,920.— кч.), на п'ятому Канада (16,045.— кч.), на шостому Румунія з Буковиною та Бессарабією (13,342.— кч.) і т. д.

Директор Музею проф. Д. Антонович у своєму звіті вказав, що протягом звітного року було 1040 поступлень до Музею. З числа відділів Музею найбільш упорядкованим є відділ часописів, де на 30. IV. 1936 скаталоговано 1323 назв українських часописів та 279 часописів україніки. Крім того, скаталоговано 43 бібліотеки. У звітньому році утворено новий відділ — авторський, куди вже поступило друкованих праць (книг і відбиток) від 169 авторів.

Ревізійна Комісія для переведення ревізії грошевих оборотів Т-ва констатувала в своєму акті, що всі записи в книгах скарбника відповідають оправдуючим документам, а цифрові дані річних звітів відповідають записам у книгах.

Ревізійна Комісія для переведення ревізії збірок Музею у своєму акті констатувала, що умови праці в Музеї надзвичайно тяжкі. Всю працю в Музеї виконують директор та його помішник, що не лише розбирають матеріяли, але й власноручно роблять всі полиці й різні інші лаштунки в кімнатах Музею та гаражах при ньому. «В зимі приходить ся працювати в холоднім помешканні та у гаражах. Матеріялів зібралося вже так багато, що це тільки гаражі, але й кімнати переповнені так, що лишається лише узенька доріжка, де тяжко й двом особам розминутися, не кажучи вже про те, що одночасно може працювати лише одна або дві особи, що хотіли б користатися матеріялами

Музею. Гаражі заповнені аж до стелі скринями та пакунками. Коли треба дістатися на другий кінець гаражу, то приходиться протискатися між скринями, вилазити аж під стелю і навіть кожного разу переміщувати важкі скрині. При таких умовах нема жадної можливості детально розібрати всі речі і абсолютно нема змоги зробити їх доступними для наукових працівників. Треба подивляти, що в таких умовах все-ж такі персонал Музею упорядкував уже значну частину матеріалів і безперервно працює над дальшим упорядкуванням. А нові поступлення кожного дня надходять і ще більше збільшують цей критичний стан. Єдиний рятунок — щоб громадянство якнайскорше подбало про відповідне приміщення для Музею збиранням потрібних на це коштів.

Після затвердження звітів Управи загальні збори ухвалили абсолютною Управі та Ревізійній Комісії, а також висловили подяку Управі й Ревізійній Комісії за їх працю. Особливу подяку збори висловили голові Т-ва, директорові Музею та його помішникові та скарбникові Товариства.

На рекомендацію Управи загальні збори прийняли до складу Т-ва десять нових членів.

Збори одноголосно ухвалили організувати при Т-ві Комісію охорони українських могил на чужині, а також затвердили основу тої Комісії.

На голову Т-ва збори через акламацію одноголосно вибрали акад. проф. д-ра С. Смаль-Стоцького, вибори інших членів Управи переведено записками, а саме: на заступника голови вибрано проф. А. Яковлева, в члени Управи — проф. С. Сіроколка (секретарь), С. Вирового (скарбник), проф. В. Іваниса, д-ра І. Бочковського та М. Битинського. До складу Ревізійної Комісії увійшли: доц. І. Кабачків, проф. В. Мартос, І. Мірний, проф. д-р В. Гармашів, М. Росіневич та проф. В. Садовський.

На закінченні збори одноголосно ухвалили наступні резолюції, що

їх внесла Управа на затвердження зборів:

1. Загальні збори висловлюють почесному членові Т-ва Каленику Лисковичу, що своїм коштом оплачує помешкання Музею, найщирішу подяку за його незмінно прихильне ставлення до Товариства.

2. Загальні збори ширим серцем вітають усіх жертводавців на Український Дім у Празі та закликають усе свідоме українське громадянство допомогти Товариству довершити його велике завдання — збудувати в Празі храм-святиню для збереження пам'яток нашої визвольної боротьби.

3. Загальні збори висловлюють сердечну подяку всім тим особам, установам та організаціям, що своїми пожертвами річей прислужилися до поповнення Музею В. Б. України.

4. Загальні збори гаряче дякують усім постійним співробітникам Товариства на всіх українських землях і колоніях за їх безкористну працю в інтересах Товариства.

5. Загальні збори висловлюють особливу подяку всім українським періодичним органам за їх прихильне ставлення до Товариства взагалі та до збіркової акції на Український Дім зокрема.

В Югославії

— Товариські вечери в Білгороді. Своєї чергові товариські вечериці влаштувала білгородська Громада 10 жовтня с. р. з різноманітним і цікавим програмом, який складався з театральної вистави жарту «Як вона може любити», гри на бандурі п. А. Чорного, соло співу п. Доброхотова і п. Річицького, декламацій п-ні Г. Дніпрові та п. Волошина і співу хору у супроводі струнної оркестри. Після закінчення програму відбулися танці, які затяглися до пізньої ночі.

Добре виконання програму, рідина без зайвої офіційної натягнутості атмосфера та почуття, що

перебуваєш у своїй українській хаті, — сприяли тому, що навіть старші віком люде, які звикли рано лягати в ліжку, засиділися до пізна й неохоче залишали помешкання, в якому відбувалися вечериці.

— Річні збори білгородської Громади. 11 жовтня с. р. відбулися річні збори білгородської Громади, якими закінчився восьмий рік її існування. Із звіту Управи видно, що Громада за минулий рік мала велику матеріяльну скруту через тяжке матеріяльне становище більшости її членів і свої видатки покрила лише завдяки позичкам. Кожного місяця влаштовувалися товариські вечериці, різні доповіді то-що, а крім того було впорядковано Шевченківський вечір та пропам'ятні сходици з нагоди десятої річниці трагічної смерти Вождя українського народу Симона Петлюри.

Після звіту управи, голова Громади п. В. Андрієвський звернувся до присутніх членів з промовою, в якій зазначив, що існують в Білгороді й інші українські організації та угруповання, але їх майже ніхто не знає, а їхня діяльність, поскільки вона взагалі виявляється, є по суті для української справи не завжди корисною. Громада—це єдина українська репрезентативна організація, що працює уже ось вісім років, переборюючи різні перешкоди й грошеві скрути. Про неї знають як наші вороги, так і наші друзі. На Громаду та її керовників багато нападають, обвинувачуючи Громаду в тому, що вона не досить національна, українська, або в тому, знов таки, що вона занадто «сепаратистична». Шлях і напрямки Громади був завжди один — служити українській справі. Завдання — скріплювати національну свідомість і міць духа у своїх членів, ширити національну свідомість між несвідомим елементом тутешньої еміграції і ознайомлювати місцеве населення з нашою справою. Треба завжди пам'ятати про те особливе становище, в якому перебуває Громада, над якою завжди висить загроза бу-

ти розв'язаною, як ніколи не треба забувати і про той терен, на якому вона працює. Тому їй в своїй праці приходиться інколи вживати таких методів, які на іншому місці були б цілком недоцільними. Не винувата Громада в тому, що де-хто з місцевих українців цього не розуміє, чи не хоче розуміти.

Після промови п. Андрієвського збори приступили до виборів нової Управи. Підготовча комісія після підрахунку голосів повідомила збори про такий склад нової управи: голова — п. В. Андрієвський, заступник голови — п. М. Заполенко, секретарь — п. Б. Козиренко, скарбник — п. В. Сердюк, бібліотекарь — п. Й. Прокопюк, заступники: п. С. Заполенко та п. М. Міхно. Ревізійна комісія: п. І. Гришинський, п-ні Г. Доброхотова, п. П. Волошин і заступники: п. М. Павлюк та п. К. Вітмер.

Після обговорення де-яких дрібних справ, голова зборів п. Гришинський побажав новій управі щасливої праці, а членів попрощав пильніше виконувати свої обов'язки і допомагати управі в її нелегкій праці. Збори закінчилися співом національного гімну.

В Німеччині

— В Спілці Українців у Німеччині 22 жовтня с. р. відбулося чергове зібрання «Живої газети».

Німецька преса і Україна

В жовтні місяці с. р. в ряді німецьких газет, як Westdeutscher Beobachter, Hofer Anzeiger і Völkischer Beobachter, — що являється одним із головних пресових органів у Німеччині, — появились статті на українські теми, в яких підкреслюється звірства на Україні московських большевиків, описуються страхиття останнього голоду і т. д.

Українські пісні в паризькому радіо

Паризька радіо-станція Poste P. T. T. в середу, 4 листопаду с. р., о год. 8.45 веч. буде передавати програму пісень різних народів в аранжировці Ю. Пономаренка, а в тому числі і кілька пісень українських.

Програму виконає вокальний квінтет «До-соль».

Збірка на пам'ятник Борисові Лазаревському

На заклик Редакції «Тризуба» жертвувати на впорядкування могили Бориса Лазаревського і на поставлення на могилі пам'ятника, відгукнулися: В. Прокопович — 50 фр., І. Рудичів — 10 фр., І. Косенко — 10 фр., М. Ковальський — 10 фр., Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі — 50 фр. Разом — 130 фр. З уже зібраними давніше 225 франками — разом 355 франків.

Пожертви приймаються далі.

Лист до Редакції

Дуже прошу не відмовити помістити в «Тризубі» список жертводавців на купівлю хреста на могилу полк. Ів. Ніговського та приведення могили в порядок: пп. М. Абдуразак — 10 фр., І. Гайдук — 10, Г. Гуля — 10, Довгий — 10, Коробов — 10, Кухарь — 10, Лисенко — 10, Лук'янів — 10, Мукосій — 10, Пашенко — 10, Пендюр — 10, Старовіт — 5, Чинець — 10. Разом зібрано — 125 франків. Гроші знаходяться у мене. Усіх жертводавців прошу прийняти щирю подяку.

М. Пашенко.
Lyon, 5 серпня 1936 р.

Звіт

із впорядкування могили в Ліоні підполковника Леоніда Олійникова.

П о с т у п и л и п о ж е р т в и :
франк.

1. Пані Отаманова Петлюрова . . . . . 50.—
2. Бібліотека - музей ім. С. Петлюри в Парижі 50.—
3. Філія в Шалеті Т-ва б. Вояків Армії УНР у Франції . . . . . 115.—
4. Пан Галайда . . . . . 10.—

Р а з о м . . . . . 225.—

Видано :

1. Залізна огорожа могили, хрест із написом 139.—
2. Штучні квіти (з целюльозу) у трьох металевих вазах: 1 ваза хризантем та 2 вази червоних троянд 80.—
3. Дрібні видатки . . . . . 6.—

Р а з о м . . . . . 225.—

Усіх жертводавців, що прийшли з поміччю для впорядкування та окраси могили вояка, прошу прийняти найсердечнішу подяку. Особливу подяку ласкаво прошу прийняти Високоповажану Пані Отаманову О.Петлюрову, що перша відгукнулася із своєю пожертвою. Прошу тако-ж п. пор. І. Шаповала прийняти подяку за проведену збірку в Шалеті.

Инж. С. Т а р а н,
полк.

18 жовтня 1936 р.

Lyon

НОВІ КНИЖКИ І ЖУРНАЛИ

— В а с и л ь Г р е н д ж а - Д о н с ь к и й . Т о б і , Р і д н и й К р а ю . . . . . Поезії. Видання Товариства Українських Письменників і Журналістів в Ужгороді. Ужгород 1936.

— Ц е р к в а і Н а р і д , двотижневик, присвячений церковним і церковно-громадській справам. Ч. 20, Крем'янець, 15 жовтня 1936.

— B i u l e t y n P o l s k o - U k r a i ŋ s k i , tygodnik ilustrowany. No 43 (182), 25 жовтня 1936. Варшава.

— S l o v a n s k ý P ř e h l e d , sborník pro poznání politického, sociálního a kulturního života slovanských států a národů. Ч.8, жовтень 1936. Прага.

Українська Бібліотека ім. С. Петлюри в Парижі
й читальня при ній (41, rue de la Tour d'Auvergne, P a r i s 9)
відкрита в середу й четвер — 6-9 г., суботу — 4-8 і в неділю — 2-6

При Бібліотеці Музеї С. Петлюри

В читальні 90 органів преси — журналів, газет, бюлетенів з різних країн, де живуть українці.

Книжки видаються додому. За читання 5 фр. у місяць (за одну книгу) і 25 фр. безпеки.

Коштом читача висилаються книги тако-ж і на провінцію.

**В справах Української Місії у Франції і відділу
опікування при ній**

п. І. Косенко приймає в Українській Бібліотеці ім. С. Петлюри в Парижі (41, rue de La Tour d'Auvergne, Paris 9) що-дня од год. 4 до 6 веч., крім неділь і понеділків.

Українська книгарня у Відні

Т Е О Д О Р   С А В У Л А

має завжди на складі українські книги, мапи, листівки, ноти, співаники і т.д.
Ukrainische Buchhandlung Theodor Sawula. Wien 1, Riemergasse No 2.

У В А Г А

ВЖЕ НАДІЙШЛИ І ПОСТУПИЛИ ДО ПРОДАЖУ
українські календарі
на 1937-й рік.

«Український Інвалід»	6.50
«Батьківщина»	6.50
«Золотий Колос»	6.50

Незабаром надійдуть і інші.

Кого цікавлять книжки, ноти, співанки, листівки, гравюри, пишіть по цінники. Для організації відповідний опуст.

Гроші і замовлення адресуйте:
Bibliothèque Ukrainienne, pour A. Sopilnyk (poste restante).
Montargis (Loiret).

ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

в листопадові роковини !

Перший Листопад!

Один з радісних днів, що засвідчили невимірність великого Українського Народу! Свято, котре само собою каже призадуматися над тим, що нам дав пам'ятний листопад 1918 року, що могла здобути нація, а що втратила.

Не сміємо при тій нагоді забути тих втрат, які для Нації понесли наші борці, не сміємо забути тих, що для найвищого добра Нації терплять ще нині і терпітимуть ціле життя.

НЕ СМІЄМО ЗАБУТИ НАШИХ ІНВАЛІДІВ!

За всяку ціну мусимо втишити терпіння близн та рап українських інвалідів. Дві тисячі інвалідів лишила нам війна з 1918-1920 р. р. і віддала їх в опіку Українського Товариства Допомоги Інвалідам у Львові. На їхнє дуже скромне забезпечення, опротезування та лікування треба по-над 100.000 з о л о т и х р і ч н о .

Таку суму складає українське громадянство до тепер кожного майже року.

До зложення тих фондів причинюється постійно українська еміграція.

Пригадуємо наші потреби і цьогорічного листопаду та віримо, що не забудете про українських інвалідів.

Листопад місяць українських інвалідів!

В тому місяці жертвуйте всі на допомогу інвалідам!

Дохід з листопадових свят жертвуйте на інвалідів!

Нехай надія на вас не зведе очікувань інвалідів!

Українське Товариство Допомоги Інвалідам

Ukrainian Invalids' Help Association

Льв'їв, Потоцького 48.

Український Технічно - Господарський Інститут (УТГІ)

Позаочного Навчання при УГА в Чехословацькій Республіці

Продовжується запис на Економічно-Кооперативний відділ та на курси: бухгалтерські, українознавства, пасічництва, оброблення шкіри, практичної фотографії, практичної радіотехніки, практичного миловарства.

Приймається запис на курси садівництва, технічного перероблення садовини та городини і на курси сільсько-господарського рахівництва простого.

Звертатись на адресу: Ukrajinský Technicko-Hospodářský Institut, P o d ě b r a d y , Zámek. Tchecoslovaquie.

На відповідь додавати інтернаціональний поштовий значок.

Редакція і адміністрація : 41, rue de La Tour d'Auvergne. Paris 9

Для переказів у Франції: «Le Trident», chèque postal 898.50, Paris.

Педагог -- Комітет.

Адміністратор : Іл. Косенко

Le Gérant : M-me Perdrizet.